

Utdrag ur manualen:

Fallbeskrivning med Katrin

KATRIN: WCPA-SE FÖR SAMMANSTÄLLNING OCH INTERVENTIONSPLANERING

Katrin är en 52-årig kvinna som blev påkörd av en bil när hon gick över gatan för tre månader sedan och ådrog sig då en traumatisk hjärnskada. Hon bor med sin make och 12-åriga dotter i ett enplanshus och remitterades till öppenvård efter sluten rehabilitering och vård i hemmet. Före olyckan arbetade Katrin som administrativ assistent på en redovisningsfirma med hög beläggning. Hon hade goda kunskaper i datoranvändning och olika programvaror. Katrin beskriver sig själv som mycket effektiv, organiserad och alltid i framkant av saker. Hon skötte tidigare om hushållsekonomin och sin dotters sport- och aktivitetschema samt samordnade familje- och sociala tillställningar. Hon är för närvarande oberoende i personlig vård och klarar av att laga rutinmåltider och utföra hushållssysslor utan svårigheter. Katrin berättar att hennes hjärna inte ”fungerar som den ska”, och hon känner ofta att saker känns dimmiga. Hennes mål är att kunna tänka klart så att hon kan återta sin tidigare livsstil och återgå till arbetet.

Initial bedömning

WCPA-SE administreras för att ge information om Katrins förmåga att hantera kognitivt utmanande vardagsaktiviteter, inklusive förmågan att planera i förväg, känna igen potentiella krockar, göra justeringar av utförandet, att simultant hålla ordning på information, hålla tillbaka impulsiva responser, självvärta utförandet och använda effektiva strategier eller metoder.

Nedan visas Katrins ifyllda veckokalender (figur 5.7), bedömningsformulär (figur 5.8) samt sammanställningsformulär (figur 5.9).

Bilaga E.2

Figur 5.7. Katrins ifyllda veckokalender

	Mån.	Tis.	Ons.	Tor.	Fre.	Sön.	Lör.
7 00				Handla mat			Träna gymmet 45 min.
7 15							
7 30							
7 45							
8 00					Handla byxor kennetvätt		
8 15							
8 30							
8 45							
9 00	Bilpool				Arbets- träning		
9 15							
9 30							
9 45							
10 00	Ringa recept medicin			Rätta kund 1/2 tim.			
10 15							
10 30							
10 45							
11 00	Hår- klippning						
11 15							
11 30							
11 45							
12 00		Telkon- konf					
12 15							
12 30							
12 45							
13 00	Beställa slittning 13 ⁰⁰ -14 ³⁰	Lunch med vän					
13 15							
13 30							
13 45							
14 00					Läkar- tid 90 min		
14 15							
14 30							
14 45							
15 00		Bil- pool		Bilpool			
15 15							
15 30				Tandläk- besök			
15 45							
16 00							
16 15							
16 30							
16 45							
17 00							
17 15							
17 30							
17 45							
18 00					Middag med arbets- kamm.		
18 30							
19 00				Film- kväll Vänner 19-23			
19 30							
20 00							
20 30							

Figur 5.8. Bedömningsformulär i fallet Katrin

VUXNA - NIVÅ II (VERSION A)I denna version är *onsdagen* fri dag.Bilaga
A-C**Anvisningar**

- Sätt ett "X" i kolumnen IFYLLT om aktiviteten finns i veckokalendern oavsett om den är korrekt ifylld.
- Sätt ett "X" i kolumnen SAKNAS om aktiviteten inte är ifylld någonstans i veckokalendern.
- Sätt ett "X" i kolumnen KORREKT om aktiviteten är korrekt ifylld.

Felkodning

Om aktiviteten är ifylld men inte på ett korrekt sätt finns två alternativ för felkodning:

1. Om du vill ha en snabb överblick över antal fel utan att ange typ av fel - sätt ett "X" i kolumnen FEL.
2. Om du vill ha mer detaljerad information om felet - ange typ av fel med någon av koderna nedan i kolumnen FEL.

U	Upprepning	Aktiviteten är upprepad eller ifylld på två ställen och upprepningen är inte en självrättelse (SR).
P	Plats	Aktiviteten är ifylld på fel ställe (t.ex. fel dag eller fel tidpunkt).
T	Tid	Aktiviteten är ifylld på rätt ställe men tiden är inte korrekt markerad. >15 min. felmarginal mellan kl. 7.00 - 18.00 eller >30 minuter felmarginal mellan kl. 18.00 - 21.00.
I	Inkomplett	Aktiviteten är inkomplett eller endast delvis ifylld.

Självrättelse (SR)

Sätt ett "X" i kolumnen SR om personen uppmärksammar ett fel eller en krock i kalendern. Det kan uttryckas både verbalt och icke-verbalt eller att bedömaren observerar att personen försöker rätta sig själv, t.ex. drar linjer eller kryssar över.

IFYLLT	SAKNAS	KORREKT	FEL	SR	Aktiviteter
X		X			Mån.: Hårklippning kl. 11.00–12.00. (en timme)
X			T		Besöka släkting mån. eller tis. kl. 13.00–14.00 eller kl. 13.30–14.30 eller tor. kl. 14.30–15.30 eller kl. 15.00–16.00. (en timme)
X		X			Mån. någon gång eller tis. förmiddag: Ringa och förnya recept på medicinen.
X		X			Tis.: Lunch med vän kl. 13.00–14.00. (en timme)
X		X			Tis.: Telefonkonferens före kl. 14.00. (30 minuter)
	X				Mån. eller tis.: Hämta medicinen mellan kl. 9.00 och 15.00. (30 minuter) Måste ha förnyat receptet innan dess.
X		X			Tor.: Gå ut med grannens hund före kl. 11.00. (30 minuter)
X			T		Tor.: Tandläkarbesök kl. 15.00. (en timme)
X		X			Tor.: Se på film med vänner kl. 19.00–23.00. (4 timmar)
X		X			Fre: Arbetsträning kl. 9.00–10.30. (90 minuter)
X		X			Tor. eller fre.: Middag med arbetskamrater med start mellan kl. 18.30 och 20.00. (2 timmar)
X		X			Mån. eller fre.: Hämta byxor på kemptvätten mellan kl. 8.00 och 16.00. (30 minuter)
X		X			Fre., lör. eller sön. morgon*: Träna på gymmet. (45 minuter)
X		X			Läkarbesök: Mån. eller fre. eftermiddag kl. 14.00. (90 minuter)
X		X			Handla mat före fre. (en timme)
X		X			Bilpoolen: En morgon kl. 9.00. (45 minuter)
X			U	X	Bilpoolen: En eftermiddag kl. 15.00. (45 minuter)
16	1	13	3	1	Totalsummor ("SAKNAS" + "KORREKT" + "FEL" = 17)

Figur 5.9. Sammanställningsformulär i fallet Katrin

Nivå: <i>Nivå 2</i>	Version: <i>A</i>	Bedömare: <i>X</i>
Namn: <i>Katrin</i>		Datum: <i>X</i>

TID

Planeringstid: Tid från "Börja" till dess personen fyllt i den första aktiviteten : *10*..... min. *0*..... sek.

Tidsåtgång: Tid från "Börja" tills dess att personen utfört hela testet: ... *35*..... min. *0*..... sek.

REGLER

1. Antal besvarade irrelevanta frågor (J=Ja)/N=Nej): 1: *N*..... 2: *N*..... 3: *N*.....

2. Säger till efter 7 minuter (+/- 5 min): Säger till för sent *X*..... Glömmer helt:

3. Säger till när testet är slutfört: Ja: *X*..... Nej:

4. Inget inskrivet på den fria dagen (tis./ons./tor.): Ja: Nej:*X*...

5. Antal överstrukna aktiviteter: *1*.....

Totalt antal följda regler: *4*.../5

OBSERVATIONER

Hänvisar till instruktionerna: Aldrig: 1-2 gånger: .. *X*.... 3-5 gånger: >5 gånger:

Hantering av de tre inbyggda felaktigheterna: Påverkar inte utförandet: ... *X*... Hindrar utförandet:

Lägger till egna aktiviteter: Ja: Antal: Nej: ... *X*.....

ANVÄNDA STRATEGIER

Strategier	Ej observerats	Används ibland	Används ofta	Används ineffektivt
Stryker under, ringar in eller markerar nyckelord/kännetecken		<i>X</i>		<i>X</i>
Använder fingret		<i>X</i>		
Repeterar nyckelord eller instruktioner högt	<i>X</i>			
Stryker över, kryssar för eller markerar inskriven aktivitet		<i>X</i>		<i>X</i>
Flyttar om materialet		<i>X</i>		
Kategoriserar aktiviteter innan de skrivs in (kodning, överstrykningspennor, etiketter)		<i>X</i>		<i>X</i>
Skriver in fasta aktiviteter först och därefter flexibla aktiviteter	<i>X</i>			
Använder en nedskreven plan		<i>X</i>		<i>X</i>
Rapporterar användande av tänkta strategier		<i>X</i>		
Stryker över den fria dagen (tis., ons. eller tor.)	<i>X</i>			
Efterkontrollerar sig själv		<i>X</i>		<i>X</i>
Pausar och läser igenom igen		<i>X</i>		<i>X</i>
Annan: <i>Ritar pilar</i>		<i>X</i>		<i>X</i>
Annan: <i>Skriftliga anteckningar</i>		<i>X</i>		<i>X</i>
Antal observerade strategier		<i>11</i>		<i>8</i>
Antal självrapporterade strategier: (Ej observerade strategier men rapporterade av personen i intervjun efter testet). Specificera strategi och ange antal.			<i>0</i>	
Totalt antal använda strategier: (Antal observerade + antal självrapporterade)			<i>11</i>	

Utförandeanalys inför interventionsplanering

Katrins resultat summeras i en *Utförandeanalys inför interventionsplanering* (bilaga F.4) inklusive en utförande- och felanalysprofil. Denna visar ett mönster av genomsnittligt utförande i korrekthet, följandet av regler samt ifyllda aktiviteter, tillsammans med stor tidsåtgång och användning av strategier (se figur 5.10a-b). Effektivitets- och tidspoängen hamnar under den 5:e percentilen, vilket indikerar att Katrin behöver avsevärt mer tid än drygt 95 procent av normpopulationen för att få en låg genomsnittlig korrekthet och att hon använder avsevärt fler strategier.

Figur 5.10a. Katrins utförandeprofil

Percentil	Ifyllda aktiviteter	Korrekt ifyllda aktiviteter	Följda regler	Använda strategier	Planerings-tid	Tids-åtgång	Effektivitets-poäng	Percentil
≥ 95				X (11)				≥ 95
> 75								> 75
70								70
60								60
50			X (4)					50
40								40
30	X (16)	X (13)						30
25								25
20								20
10								10
<5					X (10 min.)	X (35 min.)	X (212)	<5

Figur 5.10b. Katrins felanalysprofil

Antal fel	Saknas	Uppreppnings-fel (U)	Platsfel (P)	Tidsfel (T)	Inkomplett ifylld (I)	Egna tillägg	Själv rättelse (SR)
0		X			X	Inga	
1	X		X				X
2				X			
3+							

Felmönstret visar att Katrin har svårigheter med att hantera antalet aktiviteter i listan och att uppmärksamma detaljer medan hon utför testet.

Användning av strategier

Strategifrekvens. Observationen visar att Katrin kan använda flera ineffektiva strategier som hon snabbt överger.

Typer av strategier. Katrin tillbringar 15 minuter åt att läsa och läsa om instruktionerna och aktivitetslistan. Hon skriver sedan om listan på ett annat papper, använder överstrykningspennan för att markera aktiviteter i olika färger och ringar in nyckelord. Hon ritar pilar som sammankopplade olika aktiviteter och skriver kommentarer på sidan. Aktiviteter kryssas av innan hon faktiskt fyller i dem i veckokalendern, vilket skapar ytterligare förvirring. Aktivitetslistan blir svår att läsa. Katrins sätt att ta sig an testet verkar öka arbetsinsatsen och kraven på de kognitiva resurserna.

Generering av strategier. Efter testet kan inte Katrin identifiera vad hon skulle ha gjort annorlunda, vilket framkommer under intervjun efter testet (figur 5.11).

Figur 5.11. Katrins respons i intervjun efter testet

Bedömarens frågor	Katrins respons vid initial bedömning
Berätta hur du gjorde uppgiften.	<i>Jag försökte göra en plan och gjorde en lista på det här pappret och använde överstrykningspenna, men allt blev förvirrande och hoptrasslat.</i>
Vad gjorde du sedan?	<i>Jag kryssade av aktiviteter och skrev kommentarer vartefter, men ingenting hjälpte.</i>
Varför tror du att det blev så?	<i>Jag har ingen aning. Min hjärna fungerar inte som den ska.</i>
Stötte du på några svårigheter när du gjorde uppgiften?	<i>Jag kände mig överväldigad Det var mycket svårt - min hjärna är slut.</i>
Vad var svårast? Vad var lättast?	<i>Allting var svårt. Den lätta delen var att skriva aktiviteten.</i>
Vad skulle du göra annorlunda nästa gång?	<i>Inte säker på vad jag skulle kunna göra annorlunda.</i>
Finns det några andra strategier eller metoder som du skulle använda?	<i>Inte direkt.</i>

Egenkontroll och självmedvetenhet

Efterkontroll och självvärde under testet. Katrin efterkontrollerar sig själv konstant; däremot gör hon det på ett ickesystematiskt vis och är bara medveten om ett av fyra fel som görs. Katrin verkar alltmer frustrerad och orolig under testet, och uttalar ”Min hjärna är slut” och ”Jag kan inte göra det här”.
Medvetenhet om använda strategier efter testet. I intervjun efter testet kan Katrin identifiera strategier som hon använt och känner även att de inte fungerade bra, men hon förstår inte varför (se figur 5.11).
Självskattning efter testet. Katrin indikerar att testet var väldigt svårt men kan inte specificera det (se figur 5.12). Hon underskattar sin tidsskattning något men särskilt underskattar hon sin korrekthet. Även om Katrin är mycket medveten om att hon upplevde svårigheter med testet, verkar hon inte kännas vid varför hon hade det svårt. Detta verkar bidra till en ökad oro och minskad själv-effektivitet.

Figur 5.12. Katrins självskattning efter testet

Skattningsområden (frågorna 5-7 i bil. D.3)	Bedömarens skattning/ faktisk poäng	Personens skattning	Diskrepans	Kommentar
Utförandet	10	16	6	Underskattning
Tidsåtgång	35 min.	30 min.	5 min.	Vanligtvis tidsmedveten
Korrekthet	13	7	6	Underskattning

Journalldokumentation (exempel - ej standard): percentiler för normjämförelse

Bedömning gjord med WCPA-SE som ger information om Katrins förmåga att hantera kognitivt utmanande vardagsaktiviteter, inklusive förmågan att planera i förväg, känna igen potentiella krockar, göra justeringar i utförandet, att simultant hålla ordning på information, hålla tillbaka impulsiva responser, självvärta utförandet och använda effektiva strategier eller metoder. Ett genomsnittligt normresultat ligger mellan 25:e och 75:e percentilen där 50:e percentilen utgör medianvärdet. Instrumentets format "Vuxna, nivå II, version A" användes.

Allmänt:

Planeringstid: 10 min (5:e percentilen, mycket under genomsnitt).

Tidsåtgång: 35 min (2:a percentilen, mycket under genomsnitt).

Effektivitet, d.v.s. korrekthet i förhållande till tidsåtgång: 212 (2:a percentilen, mycket under genomsnitt).

Antal ifyllda aktiviteter: 16 (30:e percentilen, lågt genomsnitt).

Antal korrekt ifyllda aktiviteter: 13 (30:e percentilen, lågt genomsnitt).

Antal följda regler: 4 (50:e percentilen, genomsnitt).

Antal strategier: 11 (över 95:e percentilen, över genomsnitt).

Typ av fel och antal:

Upprepning (aktiviteten är upprepat ifylld utan att det är själv rättelse): 1

Platsfel (aktiviteten är ifylld på fel plats, t.ex. fel dag eller fel tidpunkt): 0

Tidsfel (aktiviteten är ifylld på rätt plats men tiden är inte korrekt markerad): 2

Inkomplett (aktiviteten är endast delvis eller ofullständigt ifylld): 0

Själv rättelse (uppmärksammar fel och försöker rätta till): 1

Observation av genomförande samt skattning av medvetenhet:

Katrin använder ett stort antal strategier men gör det på ett ineffektivt sätt som snarare försvårar än underlättar utförandet för henne. Hon upplever att uppgiften är svår och mycket mentalt uttrötande, detta uttrycker hon även under testet. Hon är medveten om att testet är svårt för henne men kan inte identifiera vad, eller varför, det är svårt. Hon har inga förslag till hur hon skulle kunna göra istället. Hon underskattar sitt utförande. Sammantaget utför Katrin testet med ett genomsnittligt resultat men på ett mycket ineffektivt sätt som tar lång tid och mycket energi.

Rekommendationer för intervention

Arbets terapeutisk intervention rekommenderas för att förbättra effektiviteten i utförandet, verkningfullheten i strategier, själv effektivitet samt medvetenheten i kognitivt utmanande uppgifter, som att hantera kalender/scheman, koordinera sociala tillställningar och arbetsrelaterade uppgifter. Interventionen behöver börja med meningsfulla uppgifter som är på precis rätt utmaningsnivå eller som har färre moment så att Katrin upplever framgång. Rekommenderade tekniker inbegriper vägledning (*mediation*) eller motiverande frågor och självskattning för att främja själv rättande förmågor och själv effektivitet. När Katrin väl har en bättre förståelse för olika uppgifter och utmaningar när hon stöter på dem, så kommer hon sannolikt att få en bättre förmåga att välja ut effektiva strategier som är stödjande.

Interventionen bör uppmuntra Katrin att välja strategier som är viktiga för henne och utvärdera effektivitet av dem så de inte överges för fort. Dessutom kan vägledning i att generera självreglerande strategier som att ge sig själv positiva uppmuntranden eller positiv visualisering, hjälpa Katrin att styra sin oro och de emotionella reaktionerna vid komplexa situationer så att hon mer effektivt kan klara av utmaningar. Det är viktigt att fokusera på att stärka Katrin i att använda strategier som minskar fel i utförandet och hantera kognitiva symtom. Förmågan att känna igen och förstå utmaningar som uppstår och använda effektiva strategier för flera olika kognitiva uppgifter på högre nivå, kan minska oron och öka känslan av upplevd kontroll.